

Mravní výchova v KDP

Zpracováno podle knihy Sofia Cavalletti:
Religious Potential of the children 9 – 12 years old

Každé morální učení musí být pevně zakotveno v kérygmatu – rozměr bytí:

- ▶ Kdo reálně existuje?
- ▶ Kdo mne miluje a koho mohu milovat já?
- ▶ Kdo mě hledá?
- ▶ Kdo mne volá jménem?
- ▶ ... s kým mám co dělat, pro koho, s kým jsem ve vztahu ...
- ▶ **BYTÍ PŘEDCHÁZÍ JEDNÁNÍ**

Nástroje mravní výchovy:

- ▶ Morální normy / maximy:
 - ▶ Lze je ukázat (demonstrovat) v řádu přírody
 - ▶ Jsou silnými prohlášeními pravdy, která je neoddiskutovatelná
 - ▶ Jsou výstižné a používají „ostrý“ jazyk
- ▶ Podobenství s mravním poselstvím:
 - ▶ Otevírá dveře, aby nás pozvaly dál k osobní reflexi, jež nás postupně vede k pochopení významu a umožňuje nám, abychom byli osobně vtaženi do tajemství, které vystihuje.

Pravé utváření morálky začíná od narození orientací ve vztazích a v realitě – děti 3-6 let:

- Tajemství života – tajemství růstu a proměny – smysl pro vesmírnou realitu – naše bytí je spojeno s člověkem:

- Podobenství o dobrém pastýři v nás probouzí hlas toho, který nás zná a volá jménem. Zve nás, abychom ho pozorně poslouchali a šli tam, kam nás vede.

Když je dítěti 6 let, kérygma se propojí s parenezí (přímé morální výzvy):

- ▶ Samotné kérygma nám ukázalo cestu, kterou se máme v dějinách dát. Naše cesta musí být synchronizována s dějinami, jež nás předcházejí, a s budoucností, kterou očekáváme. Potřebujeme pomoc, abychom na ní zůstali v našem každodenním životě. Musíme znát zásady, které drží dějiny pohromadě, abychom mohli být jejich součástí a pomohli je nést dál. Musíme znát zásady, jež budují společenství, a zůstat na správné cestě.
- ▶ Pravidla vytvářejí řád a zároveň jsou vnějším vyjádřením základního řádu. Zásadní pravidla nejsou nahodilá. Spíše odrážejí řád vesmíru.
- ▶ Když se dítěti otvírá širší svět, doprovází to touha poznat, jak v něm vše funguje. Chtít znát pravidla znamená chtít znát to, jak byl stvořen svět. Zkoumání norem je způsob poznávání prostředí.
- ▶ Abychom děti seznámili s morálními normami, nebombardujeme je seznamem nahodilých pravidel, ale pomáháme jim lépe proniknout do reality. Znat normy znamená znát řád vesmíru. Pomoci dítěti znamená pomoci mu najít si své místo ve vesmírném řádu a v dějinách spásy.

Boží slovo zapsané v Písmu svatém nás vede:

- ▶ **Velký zákon**, jenž nás volá, abychom milovali Boha celým svým srdcem a naše bližní jako sebe sama, tvrdí nade vše, že základ reality, v níž žijeme, je láska. Mechanismus, skrze něhož všechno funguje a který „otáčí zemí“, není nic jiného než láska. Každé vyjádření lásky tvoří společenství a svět. Každé vyjádření nenávisti a nepřátelství rozděluje a jde proti vesmírnému řádu.
- ▶ Velká láska je jasně vyjádřena různými dalšími zásadami a pravidly. Jedno z nejznámějších je „**zlaté pravidlo**“: „Jak byste chtěli, aby lidé jednali s vámi, tak vy jednejte s nimi“ (Mat 7,12).
- ▶ Všechna tato pravidla stanovují zvláštní skutky a způsoby jednání, k nimž by se mělo povzbuzovat, mělo by se jim učit a milovat je. Abychom toho docílili, mluvíme o **ideálním životě**, který tato pravidla zamýšlejí, o životě, jenž by se měl žít, pro který jsme byli stvořeni, abychom po něm toužili a měli z něho radost.

Základní přístup: morální normy jsou vyjádřením lásky

- ▶ Bible nám poskytuje ideální život, pokud ji pochopíme, a to nás nutí říci: „Jak rád bych docílil takového ideálu.“ Hned začneme porovnávat tento ideál s realitou našeho vlastního života a nepoměr, jenž objevíme, může být velice znepokojující.
- ▶ Jak postupně tyto zásady poznáváme, vidíme, jak jsou překrásné a spravedlivé. Když si to uvědomíme, probouzí to naši touhu je uvést do praxe. Základ morálního života je a vždycky bude láska. Měření rozdílnosti mezi ideálem a naší schopností jej dosáhnout je vždy další krok. Jen když respektujeme oba momenty, oba kroky, bude naše praktická aplikace morálních norem vyjádřením lásky.

Dva aspekty podobenství: kérygmatický a antropologický – morální:

- ▶ Podobenství i se silným morálním aspektem obsahuje kérygmatický prvek: ukazuje na Boží jednání s člověkem, na jeho myšlení, přístupy ...
- ▶ Podobenství nám umožňuje nám vidět to, jak jsou morální zásady pevně spojeny s vědomostmi o Boží lásce a mysli. A navíc že síla nabádání k morálním hodnotám je zakořeněna v těchto vědomostech.
- ▶ Podobenství otevírá dveře, aby nás pozvalo dál k osobní reflexi, jež nás postupně vede k pochopení významu a umožňuje nám, abychom byli osobně vtaženi do tajemství, které vystihuje.

Didaktické prvky v uvažování nad podobenstvími:

- ▶ Podobenství navazují na již poznaná podobenství s výrazným kerygmatickým aspektem (Rozsěvač na podobenství o hořčičném zrnku nebo semeni, které roste samo; podobenství o hostině na podobenství o vzácné perle a pokladu v poli ...)
- ▶ Podobenství s nejjasnějším morálním obsahem nabízejí dětem i nám galerii lidských typů, jejichž chování můžeme zkoumat a hodnotit, a tím se cvičit ve „správném soudu.“
- ▶ Je lépe, když si děti vycvičí morální zásady na těchto typech z evangelií než na příkladech ze svého vlastního života. Jednak proto, že je důležité, aby četly a znaly Písmo, jednak proto, že příklady z Bible nedávají prostor pro uvažování o dalších záměrech aktérů.
- ▶ Jako katecheti zůstáváme věrni zásadě **nevysvětlovat** dětem podobenství. Spíše jim je předložíme, společně vyslechneme a **nastíníme základní meditativní otázky**. Tak necháváme dveře k podobenstvím otevřené a necháváme, aby se význam podobenství odhalil.
- ▶ To, že postupně prodlužujeme čas přemítání nad podobenstvími, znamená, že budeme v nich schopni lépe vidět sami sebe. Podobenství se nám stanou **zrcadly**; pozvou nás ke stále hlubší sebereflexi.

Cesta k sebereflexi:

- ▶ Chvilé sebereflexe (subjektivní chvíle) se však nesmí jinak uspěchat nebo být vynucena.
- ▶ Prvním krokem je vždy snaha o objektivní pohled, kdy člověk zaznamenává a zkoumá chování lidí v podobenství, aby určil, zda je hodné příkladu nebo hanebné.
- ▶ Teprve později jsme schopni posunout podobenství do osobní roviny a upřímně se sebe zeptat, zda jsme se někdy také nedopustili tohoto hanebného jednání.
- ▶ V průběhu let se k podobenstvím stále vracíme a děti v nich objevují stále nové významy, které korespondují s jejich rostoucími potřebami.
- ▶ Dále objevujeme souvislost mezi jednotlivými podobenstvími.
- ▶ Podobenství jsou pojítkem k liturgii.
- ▶ Podobenství souvisejí s morálními výzvami (maximami).
- ▶ Je důležité prezentovat mravní ponaučení v širším kontextu morálního života. Pokud jsou podobenství a morální zásady vyzdvíženy bez širšího kontextu, jen samy o sobě, jejich význam se zmenší a ztratí na síle jako nástroj získání plnosti života v Božím království. Vždy se musíme posunout od obecného ke konkrétnímu a zase zpět k obecnému (kontext dějin spásy). **Cílem je připravit člověka, jenž se účastní na Božím plánu pro plnost života.**